

TER ADVISERING

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie
Directie Ondernemerschap

Auteur

Datum
10 oktober 2022

Kenmerk
DGBI-O / 22513048

BHM 22517965

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota

Beslisnota Kamerbrief Strategische agenda voor het
ondernemingsklimaat in Nederland

[Redacted]

[Redacted]

Aanleiding

Op 14 oktober heeft de MR, onder voorwaarde van een tekstuele aanpassing, ingestemd met het versturen van de Kamerbrief over het vestigings- en ondernemingsklimaat aan de Tweede Kamer (in bijlage).

Advies

- Ondertekenen en versturen van de Kamerbrief, de staatssecretaris van Financiën zal brief mede ondertekenen.

Kernpunten

- In deze versie is, t.o.v. de MR-versie, een tekstuele aanpassing verwerkt.
- Adviesnota Communicatie is separaat aan u gezonden.

Toelichting

Hoofdpijnen brief:

- Een goed aantrekkelijk vestigings- en ondernemingsklimaat is belangrijke randvoorwaarde voor ons hoog niveau van welvaart en welzijn in Nederland. Dat staat er op zich goed voor, maar staat ook steeds meer onder druk. Daarom bakens verzetten, basis op orde brengen, het is geen quick fix, het schip is groot. EZK is beleidsverantwoordelijk voor een aantal relevante dossiers en heeft tevens een coördinerende en aanjagende rol voor het vestigings- en ondernemingsklimaat in den brede.
- Strategische actieagenda:
  - Ondernemingsklimaat in beeld brengen:
    - Onderzoek naar redenen vertrekkende bedrijven
    - Impacttoets voor 'nationale koppen' op Europese regelgeving
    - Nieuwe monitor ondernemingsklimaat
  - Uitgangspunten strategische agenda:
    - Focus op transitie verduurzaming en digitalisering, en economische weerbaarheid
    - Versterking innovatieve ecosystemen door meer samenwerking en maatwerk sleutelspelers

Ontvangen BBR

- Gericht oplossen, meer gericht investeren
- Meer stabiliteit in beleid, Europese regels en normen als uitgangspunt
- Waardering en wederkerigheid
- o Samenvattend overzicht van specifieke acties (verschillende departementen) die in gang zijn gezet of in gang gezet gaan worden. De acties hebben betrekking op de tien factoren die meest relevant zijn voor het vestigings- en ondernemingsklimaat.

Proces besluitvorming

- Tijdens de uitwerking van de brief hebben wij de inhoud en opzet op meerdere momenten met u besproken en op uw aanwijzingen aangepast en aangevuld. In de kamerbrief worden de gemaakte beleidskeuzes toegelicht en onderbouwd. Gedurende het traject heeft er voortdurend interdepartementale afstemming plaatsgevonden. Met Financiën is gesproken over de invulling van de beleidsinzet inzake fiscale instrumentarium. De concept kamerbrief is op 27 september besproken in de CFEI en in de RFEI op 11 oktober. Om tegemoet te komen aan commentaar van verschillende departementen, waaronder FIN, SZW en IenW zijn aanpassingen doorgevoerd in eerdere versies van de brief. In RFEI is daarover overeenstemming gekomen en is tevens afgesproken om brief op aantal tekstuele punten aan te passen. In de MR is nog een laatste aanpassing in de brief overeengekomen.
- De besluitvorming en de verantwoording van de acties die zijn opgenomen in het samenvattend overzicht in paragraaf 3 vallen onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende departementen.

Politieke context

- De strategische agenda is een uitwerking van het Coalitieakkoord, daarin is opgenomen dat het kabinet het vestigingsklimaat zal versterken. In uw hoofdlijnenbrief dd 22 april 2022 heeft u een aantal belangrijke factoren daarvoor benoemd, zoals de stabiliteit en voorspelbaarheid van beleid, de beschikbaarheid van talent, het fiscale stelsel en de randvoorwaarden voor specifieke investeringen die bijdragen aan maatschappelijke transitie.¹
- Het vestigings- en ondernemingsklimaat heeft de aandacht van de Tweede Kamer, in debatten komt het veelvuldig ter sprake. Zo heeft de mevrouw Leijten (SP) om een beleidsbrief en de heer Amhaouch (CDA) om een debat over het vestigingsklimaat verzocht.^{2,3} Vanuit de Kamer is u gevraagd een coördinerende en aanjagende rol te pakken (motie Van Strien).⁴
- In antwoord op verzoek Leijten, en ook zoals ook toegezegd in uw hoofdlijnenbrief dd februari 2022, heeft U een eerste brief, 'Het belang van het Nederlandse vestigings- en ondernemingsklimaat', op 22 april jl. aan de Kamer verstuurd.⁵ In de brief heeft u de eerste denkrichtingen over uw inzet geschetst en toegezegd om in een tweede brief de Tweede

---

¹ 35925-XIII, nr. 87

² 2022Z01090/2022D02291

³ 2022Z01299

⁴ 35925-XIII, nr. 92

⁵ 32637, nr. 493

Kamer te informeren over een plan van aanpak en daarbij de moties van Van Strien en Van Haga te zullen betrekken.

- Onderhavige brief is de vervolgbrief. De verzending van de brief is eerder uitgesteld om meer tijd te nemen om breder met partijen uit het veld te spreken.⁶
- In de brief worden, zoals eerder toegezegd, ook de moties van Van Strien (invulling coördinerende en aanjagende rol EZK) en van Van Haga (onderzoek naar redenen waarom bedrijven uit Nederland vertrekken) betrokken.^{7,8}
- Een op 26 juni gepland debat is vervolgens uitgesteld omdat het meer zinvol was om het debat te houden als deze tweede kamerbrief verstuurd was. Op de agenda stonden de brief van uw voorganger minister Blok over vertrek Shell (Kabinetsreactie op het bericht dat het hoofdkantoor van Shell verhuist naar het Verenigd Koninkrijk d.d. 10 december 2021) en uw eerdere brief.⁹
- Op 19 oktober staat het commissiedebat Bedrijfslevenbeleid gepland. Het onderwerp staat niet als zodanig geagendeerd, maar omdat sommige geagendeerde onderwerpen raken aan het vestigings- en ondernemingsklimaat verwachten we hier vragen over. Een verzoek om een debat over het vestigings- en ondernemingsklimaat spoedig na ontvangst kamerbrief te plannen is reeds ingediend, naar verwachting zal dat snel plaatsvinden. Voorstel van het lid Van Strien (VVD) om de kabinetsbrief d.d. 8 juli 2022 "Beleidsinstrumentarium ten behoeve van de borging van het vestigings- en investeringsklimaat, maatschappelijke langetermijnwaardcreatie en nationale veiligheid" (Kamerstuk 32637, nr. 501) van de agenda van het commissiedebat Bedrijfsleven op 19 oktober af te voeren en toe te voegen het plenaire debat
- over het vestigingsklimaat in Nederland.

Context stakeholders

- U heeft eerder aangegeven dat u het belangrijk vindt om het bedrijfsleven te betrekken bij het de totstandkomingen van deze brief. Dit is gerealiseerd d.m.v. gesprekken met bedrijven en vertegenwoordigers, consultatiebijeenkomsten, position papers.
- In totaal hebben zo'n 130 bedrijven en vertegenwoordigers van bedrijven, waaronder VNO NCW/MKB-NL, ONL, American Chamber of Commerce in the Netherlands Duits-Nederlandse Handelskamer aan gesprekken deelgenomen.
- Suggesties en signalen uit deze gesprekken hebben veelal betrekking op knelpunten die we in het vizier hebben en waar het kabinet actie op onderneemt / gaat ondernemen; Alle inbreng is gewogen en meegenomen bij het opstellen van strategische agenda en neemt het kabinet mee in de verdere uitwerking van acties en nieuw beleid.

---

⁶ 32637, nr. 500

⁷ 35925-XIII, nr. 92

⁸ 35935-XIII, nr. 61

⁹ 32637, nr. 482

- U heeft, naar aanleiding van deze gesprekken, aangegeven dat uw beleidsinzet de volgende onderdelen moet bevatten, deze zijn opgenomen in de brief:
  - Sterkere inzet op innovatieve ecosystemen; door meer samenwerking en maatwerk voor sleutelspelers.
  - Sterkere inzet op gericht oplossen van knelpunten die voor meerdere bedrijven toepasbaar zijn.
  - in gesprek blijven met stakeholders.

Informatie die niet openbaar kan worden

In deze nota worden - in het kader van de openbaarmaking - de met geel gemarkeerde passages (tot personen herleidbare gegevens) op ambtelijk niveau onleesbaar gemaakt.